על טראמפ להבין: זו כן המלחמה שלנו

written by ד"ר יוסי מנשרוף | 09.12.2024

הצהרת הנשיא האמריקאי הנכנס טראמפ, לפיה אין בכוונתו להתערב במלחמה בסוריה כי "זו לא המלחמה שלנו" מעידה על הסתכלות צרה שמחייבת מעבר לראייה אזורית רחבה. מסע הכיבושים של חוגי המורדים בסוריה כולל מעוזים חשובים של משטר אסד, ולפי המדווח בשעת כתיבת שורות אלו הם כבר נמצאים בשערי דמשק ומכתרים אותה. הישגי המורדים פוגעים בנכסים אסטרטגיים של איראן בסוריה, בהם אחד מעברי הגבול בין עיראק לסוריה, בעיר בוכמאל, צוואר בקבוק מרכזי במסדרון הקרקעי של איראן לחזבאללה. אומנם, בכירים במערך השלוחים של איראן הצהירו על נכונותם להיאבק בחרוף נפש עבור אסד. מזכ"ל חזבאללה, נעים קאסם, הכריז בנאומו ביום חמישי שחזבאללה יעמוד לצד אסד ככל שיוכל, צבא סוריה, וגם קייס ח'זעלי, מנהיג המליציה השיעית העיראקית, עצאא'ב אהל אל-חק, הכריז ביום רביעי שכוחותיו לא יניחו לקבר זינב בדמשק ליפול לידי המורדים הסונים. בשטח גם נראים לוחמי המליציה האפגנית, פאטמיון, הנתמכת בידי כח קדס, מנסים ללא הצלחה לבלום את התקדמות המורדים. עם זאת, אין בכך כדי לכסות על הצרות הצרורות בהן נמצא אסד. עדויות בולטות לכך, ניתן לראות בפינוי מפקדי כח קדס מסוריה ללבנון ולעיראק, ובהצהרת הקרמלין, הגם שדווחה באופן לא רשמי, לפיה אין בכוונת מוסקבה, להציל את משטר אסד. נראה שאסד, אם עדיין נותר בדמשק או הצטרף למשפחתו שלפי המדווח ברחה לרוסיה, לא יוכל הפעם להיוושע כמו ב-2015 ע"י איראן ורוסיה.

בשעות הדרמטיות האלו העיניים נשואות לאיראן, שרואה בסוריה כ"חוליה העיקרית" בציר המשתרע מטהראן לבירות. כבר בשיאה של מלחמת האזרחים בסוריה, בגלגולה הקודם, הצהיר מהדי ח'זעלי, חבר בצוות חשיבה המייעץ לח'אמנהאי, כבר בפברואר 2013 שטהראן תוכל להפסיד את מחוזה הדרומי, ח'וזסתאן, העשיר במרבצי נפט, ולא את סוריה משום שנפילת סוריה משמעה, בסופו של דבר, נפילתה של טהראן. מאז התחדשה במלחמה בסוריה, הצהירו בכירים באיראן שזו מהווה "מזימה אמריקאית-ישראלית" ששואפת להגיע אחרי סוריה ועיראק, לאיראן גופא. אך דווקא בשעה קריטית זו טהראן חסרה את קאסם סולימאני, שבתפקידו כמפקד כח קדס פיקד על מערך השלוחים של טהראן והיה המח האסטרטגי שהפעיל ביעילות ובתחכום את שליחיה של איראן באזור. בטהראן כבר נשמעו בימים האחרונים טרוניות על תפקודו של יורשו של סולימאני, אסמאעיל קאא'ני, ונשמעו ביטויי ערגה לסולימאני לצד קריאות לפעולה דחופה בסוריה. ברקע לדברים, גם העיכוב במתקפת התגובה לישראל מעורר ביקורת באיראן, לצד ביטויי לגלוג מצד אזרחים במדיה החברתית באיראן כלפי המשטר בראשות ח'אמנהאי. מצבו הקשה של חזבאללה, שמקשה עליו לסייע לאסד, מובן לאור המהלומה שספג מישראל. ואולם הנסיבות בעטיין איראן אינה נמצאת ב"מצבם הקודם", בו היה באפשרותה לסייע למשטר אסד, כפי שהסביר בכיר אמריקאי בראיון לערוץ אל-ג'זירה, עדיין לא הובהרו כל צרכן, אך נראה שיובהרו בימים הקרובים.

כך או כך, טראמפ יבין בקרוב שההתפתחויות בסוריה יקרינו על האזור כולו, בראש ובראשונה על טהראן, שהשינויים המשמעותיים באזור, בצל מלחמת "חרבות ברזל" וחידוש המלחמה בסוריה, מאיצים בקרבה את השיח לסגל את תפיסת הביטחון בהתאם לאירועים. במסגרת זאת, נשמעים יותר ויותר קולות מקרב בכירים, שופרות ותועמלנים במשטר האיראני, שקוראים לח'אמנהאי לשנות את דוקרטינת הגרעין האיראנית ולייצר נשק גרעיני. זאת, במטרה לשקם את כח ההתרעה האיראני, שנפגע קשות בצל האירועים, ובכלל זה המתקפה הישראלית הישירה וחסרת התקדים נגד איראן באוקטובר. ישראל והממשל האמריקאי הנכנס חייבים לגבש בהקדם תוכנית אסטרטגית שתענה על הצרכים הביטחוניים של שתי המדינות, לאור המציאות המשתנה במהירות בסוריה, וההקרנה של התמורות הללו על האזור כולו.

פורסם בישראל היום, בתאריך 08.12.2024.

הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.